

PROFESINĖS REABILITACIJOS SPECIALISTAI GILINO ŽINIAS APIE EPILEPSIJĄ

Ką kiekvienas iš mūsų turime žinoti apie epilepsiją? Kaip ir kodėl ja susergama? Ar šios ligos baimė yra pagrįsta? Kaip savo kasdieniame darbe galime padėti žmogui, sergančiam epilepsija?

Šie klausimai dažnai kyla specialistams, dirbantiems profesinės rehabilitacijos srityje. Šiandien apie šią ligą žinome dar nepakankamai, apie ją vis dar vengiama kalbėti. Siekiant kelti profesinės rehabilitacijos paslaugas teikiančių specialistų kvalifikaciją, buvo suorganizuoti mokymai „Darbas su negalia turinčiais asmenimis, sergančiais epilepsija“. Mokymus 2017 m. lapkričio 24 d. organizavo VšĮ „Vilties žiedas“, vykdydamas profesinės rehabilitacijos metodinio centro 2017 metų veiklų programą. Mokymų tikslas – supažindinti specialistus su darbo specifika bei suteikti reikiamas žinias, identifikuoti dažniausiai išskylančias problemas dirbant su epilepsija sergančiais asmenimis.

Mokymus vedė Lietuvos Caritas Epilepsijos psichosocialinio konsultacinio centro vadovė, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto lektorė, socialinių mokslų daktarė Polina Šedienė. Lektorė jau daug metų dirba konsultavimo ir pagalbos sergantiems epilepsija bei jų šeimos nariams srityje. Kaip teigė Dr. P. Šedienė, epilepsija serga maždaug 6 iš 1000 gyventojų. Dažnai atsitinka taip, kad sergančiojo šeimoje yra nekalbama apie epilepsiją. Taip pat apie ją nekalbama su draugais ir darbo ar mokslo kolegomis. Kai kurie sergantys epilepsija mieliau tai nutyli. Ne išimtis – neįgalieji, dalyvaujantys profesinės rehabilitacijos programoje. Profesinės rehabilitacijos programoje dalyvauja skirtingas negalias turintys neįgalieji, kuriems nustatytas 0-45 proc. darbingumo lygis. Epilepsija nebūtinai yra pagrindinis susirgimas, dėl kurio asmeniui nustatomas neįgalumas. Ši liga gali būti viena iš kompleksinės negalios dalių.

Mokymuose dalyvavę profesinės rehabilitacijos specialistai: socialiniai darbuotojai, atvejo ir įdarbinimo vadybininkai, profesijos mokytojai, psichologai, kineziterapeutai, specialieji pedagogai, – pastebėjo, kad daugeliui jų darbe ar kasdieniame gyvenime teko sutikti epilepsija sergančių asmenų ar stebėti epilepsijos priepuolio ištiktą žmogų. Visi sutiko, kad dažnai žinių apie šią ligą trūkumas sukelia nepaaiškinamą baimę, o nežinojimas, kaip padėti sergančiajam, – bejėgiškumo jausmą.

Epilepsija – dažniausia lėtinė nervų sistemos liga, kuri buvo žinoma jau senovėje, tačiau ir šiandien dar daug žmonių gyvena savo įsitikinime, kad epilepsija yra kažkas mistiška, paslaptinga. Žmonėms žodis „epilepsija“ asocijuojasi su kritimu be sąmonės, lydimu traukulių ir iš burnos krentančių putų. Labai dažnai visuomenėje neatpažįstamos tos epilepsijos formos, kurios pasireiškia ne traukuliais, bet į alpimą panašiais sąmonės sutrikimais, sustingimais, abejingumu tam, kas vyksta. Šiuos reiškinius šeimos nariai ar mokytojai, dažnai vertina kaip neatidumą, išsiblaškimą. Epilepsija gali pasireikšti ir keisto elgesio priepuoliais bei neadekvačiu emocijų reiškimu. Tokiais atvejais pastebimi žmogui visai nebūdingi staigūs pykčio, agresyvumo priepuoliai, rėkimas, juokas

ar artimųjų puolimas. Tokių priepuolių kamuojami žmonės nesuvokia savo elgesio neadekvatumo, nelaiko to liga, dažniausiai, pasibaigus priepuoliui, neatsimena, kas vyko jo metu.

Lektorės teigimu, 2013 metais Lietuvoje buvo apie 24 tūkst. asmenų, kuriems diagnozuota epilepsija. Deja, sergančių epilepsija skaičius kasmet auga. Pozityvu yra tai, kad epilepsija gali būti gydoma. Tinkamai gydomi asmenys neišsiskiria iš kitų ir apie 70 proc. sergančiųjų daugiau nepatiria priepuolių bei gyvena visiškai normalų gyvenimą.

Profesinės reabilitacijos paslaugomis siekiama atkurti arba padidinti neįgalaus asmens darbingumą, profesinę kompetenciją, didinti įsidarbinimo galimybes. Kasmet apie 1100 skirtingas negalias turinčių neįgaliųjų dalyvauja profesinės reabilitacijos programoje. Dr. P.Šedienė pažymėjo, kad dirbant su neįgaliaisiais, sergančiais epilepsija, ypač svarbi integrali pagalba, visų profesinės reabilitacijos srityje dirbančių specialistų bendras darbas. Visais atvejais veiksminga psichoterapinė pagalba, neįgaliojo įtraukimas į bendras veiklas, užimtumas socialinėse veiklose, parama ir palaikymas grupinių užsiėmimų metu.

Mokymų metu dalyviai iškėlė labiausiai rūpimus klausimus: kaip atpažinti epilepsijos priepuolį, kaip elgtis priepuolio metu, kaip užtikrinti reikiamą pagalbą, kokių veiksmų imtis įvykus priepuoliui? Lektorė akcentavo kelis paprastus žingsnius: nusiraminti, saugoti priepuolio ištiktą asmenį nuo sužeidimų, likti šalia, kol jis atgaus sąmonę, ir, priepuoliui pasibaigus, pasiūlyti reikiamą pagalbą.

Vienas iš pagrindinių profesinės reabilitacijos tikslų – neįgaliojo asmens įsidarbinimas. Profesinės reabilitacijos programos ciklo metu teikiama pagalba įsidarbinant ir palaikymo įsitvirtinant darbo vietoje paslauga. Siekiant šio tikslo, paslaugas teikiantys specialistai tiesiogiai bendrauja su darbdaviais, konsultuoja juos dėl darbo vietos pritaikymo neįgaliojo poreikiams, padeda spręsti po įdarbinimo išskylančias problemas. Įvertindama išklaustyto mokymų naudą viena iš mokymų dalyvių pažymėjo, kad dabar kaip specialistė jausis tvirčiau susidūrusi su epilepsija sergančiu žmogumi: „Mokymų metu gautos žinios padėjo man įveikti savo išankstines nuostatas. Dabar aš apie epilepsiją, kaip apie ligą, galėsiu daugiau papasakoti darbdaviui, padėti jam įveikti vyraujančias nepagrįstas baimes. Galėsiu perteikti gautas žinias, formuoti darbdavių požiūrį į epilepsiją kaip į valdomą ligą, netrukdančią sergančiajam sėkmingai prisitaikyti ir dirbti“.

Informaciją parengė

VŠĮ „Vilties žiedas“ Profesinės reabilitacijos metodinis centras